

STANOWISKO

KONWENTU MARSZAŁKÓW WOJEWÓDZTW RP

z dnia 12 stycznia 2012 r.

w sprawie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie zniesienia niektórych sądów rejonowych, utworzenia zamiejscowych wydziałów w niektórych sądach rejonowych oraz zmiany rozporządzenia w sprawie sądów apelacyjnych, sądów okręgowych i sądów rejonowych oraz ustalenia ich siedzib i obszarów właściwości

Konwent Marszałków Województw RP po zapoznaniu się z projektem rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie zniesienia niektórych sądów rejonowych, utworzenia zamiejscowych wydziałów w niektórych sądach rejonowych oraz zmiany rozporządzenia w sprawie sądów apelacyjnych, sądów okręgowych i sądów rejonowych oraz ustalenia ich siedzib i obszarów właściwości z niepokojem przyjmuje do wiadomości kierunek proponowanych zmian.

Przedstawione rozwiązanie polegające na likwidacji sądów rejonowych o obsadzie do 14 etatów sędziowskich włącznie oraz utworzeniu w ich miejsce w ośrodkach będących siedzibą tych sądów wydziałów zamiejscowych (cywilnych, karnych oraz w niektórych przypadkach rodzinnych i ds. nieletnich) sądów położonych w innych miejscowościach stanowi krok wstecz w urzeczywistnieniu konstytucyjnej gwarancji dostępu obywateli do sądu oraz w zapewnieniu bezpieczeństwa w kraju.

Analiza projektu prowadzi do konkluzji, iż decyzje o likwidacji określonych jednostek oparto na sztucznym i trudnym do logicznego uzasadnienia kryterium (liczby 14 etatów

sędziowskich). W miejsce przyjętej przesłanki powinno się uwzględnić uwarunkowania ekonomiczne, społeczne i komunikacyjne. Pod uwagę powinny również zostać wzięte historyczne i funkcjonalne powiązania pomiędzy ośrodkami, w których mają zostać zlikwidowane sądy rejonowe i utworzone wydziały zamiejskowe, a miastami będącymi siedzibami macierzystych sądów.

Przedstawione rozwiązanie stanowi wyraźne odejście od reformy administracji publicznej z 1998 r. polegającej na wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa. Wprawdzie art. 95 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz. U. z 1998 r., Nr 133, poz. 872 z późn. zm.) zwalnia Ministra Sprawiedliwości z obowiązku dostosowania struktury sądownictwa powszechnego i powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury do zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa, to jednak należy zauważyć, iż regulacja ta jest odstępstwem od generalnej zasady wyrażonej w ust. 1 tego artykułu, zgodnie z którą ministrowie w zakresie swojego działania powinni dostosować istniejące systemy organizacyjne, ewidencyjne i informacyjne do tego podziału. U podstaw stworzenia możliwości odstępstwa od generalnej zasady legła zatem konieczność uwzględnienia uwarunkowań nadzwyczajnych. Trudno natomiast wskazać jakiegokolwiek nadzwyczajne względy uzasadniające zniesienie sądów w tak dużej liczbie, jak wynikająca z przedstawionego rozwiązania. Ponadto Konwent zauważa, iż dotychczasowa struktura sądownictwa w znacznym stopniu uwzględniała zasadniczy podział terytorialny państwa. Rozwiązanie to zapewniało sprawne funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości, które uzależnione jest od skutecznej współpracy z funkcjonującymi w układzie zasadniczego podziału terytorialnego państwa organami administracji rządowej i samorządowej, w szczególności z Policją i innymi organami powołanymi do prowadzenia postępowań przygotowawczych oraz służbami prowadzącymi rejestry wykorzystywane na potrzeby wymiaru sprawiedliwości. Odejście od wypracowanej w oparciu o wskazane powyżej zasady struktury wiąże się nie tylko z ryzykiem odczuwalnego spadku efektywności działania wymiaru sprawiedliwości, ale burzy ponadto utrwalone historycznie poczucie społeczności lokalnych przynależności do sądu o określonej lokalizacji.

Proponowane rozwiązania niweczą wieloletnie starania wielu samorządów o utworzenie w siedzibach powiatów sądów rejonowych i osłabiają w istotny sposób reaktywowane w 1999 r. w wyniku reformy administracyjnej powiaty, których mieszkańcy

odzyskali, często po kilkudziesięciu latach, możliwość załatwienia na miejscu niemal wszystkich spraw podlegających kognicji sądów rejonowych.

Analiza projektu rozporządzenia prowadzi do konstatacji, iż jego wdrożenie skutkowałoby obniżeniem potencjału instytucjonalnego powiatów. Utrwalenie takiej tendencji może prowadzić w dalszej perspektywie do ich likwidacji. Podejmowanie działań skutkujących stopniową erozją struktur powiatowych racjonalne byłoby dopiero po ewentualnym ustaleniu popartym rzetelnymi argumentami, iż samorząd powiatowy wymaga zmian strukturalnych.

Konwent Marszałków Województw RP podkreśla fakt, iż stworzenie struktury wymiaru sprawiedliwości w obecnym kształcie dokonało się znacznym wysiłkiem samorządów. Nierzadkie były przypadki nieodpłatnego przekazania przez gminy sądom rejonowym, których likwidacja jest planowana, nieruchomości, w których sądy te obecnie funkcjonują, niejednokrotnie po ich wyremontowaniu oraz pełnym wyposażeniu. Przyczyną zawieranych umów darowizny była chęć przywrócenia istnienia w tych ośrodkach sądów rejonowych, celem zaś tych działań było dysponowanie nieruchomością przez miejscowy sąd rejonowy, a nie sąd mający siedzibę w innych miastach.

U podstaw proponowanych zmian legły względy ekonomiczne, a proponowana regulacja miałaby w założeniu przynieść oszczędności finansowe. Konwent Marszałków zauważa, iż wprowadzenie zakładanej reformy nie spowodowałoby eliminacji istotnych kosztów funkcjonowania tych jednostek i zwraca się z prośbą do Ministra Sprawiedliwości o przedstawienie precyzyjnych wyliczeń finansowych skutków wprowadzenia planowanych zmian, uwzględniających w szczególności zwiększone koszty poniesione przez organy administracji publicznej współpracujące z jednostkami sądów, koszty dojazdów świadków i stron do nowych siedzib sądów (w szczególności w sprawach pracowniczych), koszty wewnętrznej reorganizacji sądów, dostosowania systemów informatycznych do nowych wymagań, dostarczania dokumentacji finansowej z wydziałów zamiejscowych do siedzib sądów macierzystych, jak również koszty na zakup nowych tablic i pieczęci do wydziałów zamiejscowych. Samorzady są również uprawnione do uzyskania od Ministra Sprawiedliwości informacji o wartości ustalonej w skali całego kraju majątku przekazanego przez jednostki samorządu terytorialnego na rzecz likwidowanych sądów rejonowych.

W świetle obecnie obowiązujących przepisów prawnych brak jest ustawowych gwarancji przeprowadzenia konsultacji z samorządami terytorialnymi w przypadku dokonywania zmian w zakresie struktury sądownictwa. Biorąc pod uwagę przedstawiony

powyżej wkład samorządów w sprawne funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości, ich świadomość problemów jakie wiążą się z określonymi rozwiązaniami prawnymi w zakresie sądownictwa oraz istotny wpływ struktury wymiaru sprawiedliwości na funkcjonowanie jednostek samorządu terytorialnego Konwent postuluje wprowadzenie do ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. Nr 98, poz. 1070 z późn. zm.) obowiązku konsultacji (zasięgnięcia opinii) projektów aktów prawnych skutkujących zmianami w zakresie właściwości sądów z samorządami zarówno na poziomie gmin, powiatów jak i województw. Spełnienie tego postulatu oraz zapewnienie samorządom rzeczywistego wpływu na kształt przyjmowanych aktów prawnych pozwoliłoby na eliminowanie rozwiązań niosących za sobą szereg praktycznych problemów.

W związku z przedstawionymi powyżej argumentami Konwent Marszałków Województw RP zwraca się do Ministra Sprawiedliwości z prośbą o wnikliwe rozważenie zasadności wdrożenia przyjętego kierunku reform oraz o wstrzymanie się z wprowadzaniem proponowanych rozwiązań.

Przewodniczący

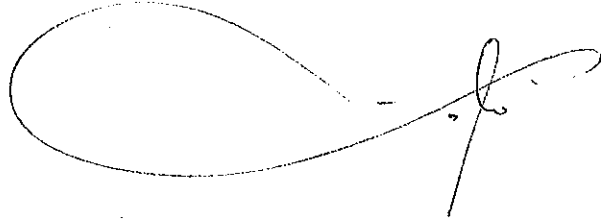
Polańczyk, dnia 12 stycznia 2012 r.

Konwentu Marszałków Województw RP

Mirosław Karapyta

UZASADNIENIE

Stanowisko Konwentu Marszałków z dnia 12 stycznia 2012 r. uwzględnia wszystkie aspekty ważne dla środowiska Samorządów różnych szczebli Województwa Zachodniopomorskiego.

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, fluid loop on the left and a series of smaller, connected strokes on the right, ending in a vertical line.